

QUI VA SER EN “NEPO”?

JOAN N. GARCÍA-NIETO PARÍS I EL SEU TEMPS

José Fernández Segura

Al juliol de 1929 neix en Joan N. García-Nieto, quan Barcelona estava celebrant l'Exposició Universal que pretenia, entre altres objectius, projectar l'economia catalana a la resta del món. Un món en el qual mesos després, el 24 d'octubre, es va produir la crisi més gran del capitalisme fins aleshores i que va tenir conseqüències socials, econòmiques i polítiques arreu. L'Exposició va ser inaugurada pel penúltim dictador que va patir Espanya —Miguel Primo de Rivera (1923-1930)— i pel rei Alfons XIII, que es va veure obligat a abandonar Espanya en proclamar-se la II República Española (1931). Durant els primers anys de vida d'en Joan, el nostre país i el món en general estaven submergits en un procés de canvi que va marcar la major part de la seva vida.

Neix al si d'una família benestant i catòlica de Barcelona. El 1931 mor la seva mare i és una germana del seu pare (coneguda com “la tia”) qui es fa càrrec d'en Joan, de la seva germana gran María Carmen i del petit Ramon. Els seus primers anys els viu en un ambient força conservador i profundament religiós. Estudia al col·legi de monges del Sagrat Cor i fa la primera comunió el 1936, quan Espanya és a l'inici d'una guerra civil (1936-1939) de greus conseqüències que es prolongaran durant quatre dècades.

El 1937, la seva família marxa cap a França per tal de passar-se a la zona espanyola controlada pels nacionals. Estudia en un internat dels jesuïtes en el qual, cada vegada que els nacionals aconseguïen apoderar-se d'alguna població espanyola important, els feien llevar de bon matí per donar gràcies a Déu pel triomf de les tropes franquistes. Eren els records de la Guerra Civil que ell mateix em va explicar quan visitava casa nostra els diumenges a la tarda.

Acabada la Guerra Civil, la seva família torna a Barcelona i en Joan inicia els estudis de batxillerat a l'escola dels jesuïtes de Sarrià i quan va fer quinze anys, a l'octubre de 1944, entra al noviciat que els jesuïtes tenien al monestir de la Verge de Veruela (Saragossa). Eren els anys d'una dura i cruel postguerra en què el règim franquista continuava exercint una brutal repressió contra els vençuts, creant una atmosfera de terror i por entre la població no addicta al seu règim. Eren els anys d'una exaltació del nacional-catolicisme a Espanya, mentre que a Europa, acabada la II Guerra Mundial (1939-1945) amb la derrota del nazisme i el feixisme, s'iniciava una nova etapa democràtica.

En aquest context espanyol i europeu, en Joan inicia la seva formació espiritual a l'interior d'aquest monestir. Després dels dos anys de noviciat dedicats a la formació espiritual, passa quatre anys, l'anomenat Juniorat, consagrats als estudis de grec i llatí, la pràctica d'oratòria sagrada i els estudis de llengua i literatura grega, llatina i espanyola i, atès que no havia acabat el batxillerat en entrar al noviciat, als estudis també de ciències i de matemàtiques. El curs 1950-1951 deixa la casa de formació de Veruela i inicia els estudis de Filosofia a la Facultat de Filosofia de la Companyia de Jesús a Sant Cugat del Vallès.

Després d'aquests anys d'estudis, i d'acord amb la tradició formativa dels jesuïtes, exerceix de professor al col·legi de Montsió a la ciutat de Palma durant els anys 1953-1955. Acabada aquesta activitat com a docent, marxa a la Universitat de Deusto, on fa estudis de sociologia i d'economia. El 1953 el règim franquista signa un tractat amb els Estats Units i un nou Concordat amb el Vaticà. En el context de guerra freda, aquests dos fets contribueixen a la consolidació de Franco en el poder. Era un dictador, però el seu anticomunisme bel·ligerant va facilitar que fos considerat com un aliat del bloc occidental.

En aquests anys —dècada dels cinquanta— és quan en Joan té els seus primers contactes amb els moviments apostòlics obrers (JOC i HOAC), participa en manifestacions, passa temporades treballant en el Plan Badajoz, té contactes amb dirigents del PSOE i UGT i amb sindicats francesos (CGT, CFDT) i anglesos (Trade Unions) i escriu *El sindicalismo cristiano en España: Notas sobre su origen y evolución hasta 1936* (Deusto, 1960). En aquest llibre es mostra crític amb el marxisme i l'anarquisme i també amb el sector del món catòlic que es reconeix catòlic només de nom, però que té un comportament vers la classe obrera que no es correspon amb una ètica cristiana. El que sí que destaca en Joan és la necessitat de la unitat sindical. Tres dècades després d'escriure aquest llibre, continuava defensant la unitat sindical, i els militants cristians obrers, membres dels moviments apostòlics com la JOC, ACO i HOAC, participaven en les organitzacions sindicals de classe (USO, UGT, CCOO, entre altres), van contribuir a la unitat sindical i van fer realitat la desaparició de l'anticlericalisme a Espanya, tan arrelat a la societat espanyola fins a la Guerra Civil.

A partir del curs 1957-1958 viu a Dublín, estudia Teologia i és ordenat sacerdot el 1960. Un any després amplia els seus estudis d'economia i sociologia a la London School of Economics i s'especialitza en relacions laborals, camp del coneixement sociològic al qual estarà vinculat la resta de la seva vida. Amb aquesta qualificació acadèmica torna a Espanya i inicia la seva activitat docent a ESADE.

Malgrat que el règim franquista continuava reprimint qualsevol manifestació a favor de les llibertats i els drets socials, l'Espanya a la qual torna en Joan era molt diferent de quan ell estava de novici i estudiant a Veruela. Els ministres tecnòcrates, vinculats a l'Opus, aconsegueixen canviar la política econòmica (Plan Nacional de Estabilización Económica, 1959) i, com a conseqüència d'això, es produeix un gran creixement econòmic amb un cost social força important. Molts treballadors emigren cap als països europeus més desenvolupats i altres emigren de les regions espanyoles menys desenvolupades cap als nuclis industrials que necessiten una mà d'obra barata. Resultat d'aquest procés és el creixement demogràfic exponencial de moltes poblacions del Baix Llobregat, on en Joan va anar a viure (barri Sant Ildefons de Cornellà) el 1965, atenent la petició que li fan els treballadors organitzats dins dels moviments apostòlics obrers (JOC, HOAC), dels quals en Joan era consiliari (coordinador o conseller espiritual).

El Concili Vaticà II (1962-1965), convocat pel papa Joan XXIII, suposa un temps de renovació dins l'Església catòlica. El món viu amb molta tensió la crisi dels míssils a Cuba (1962). La guerra de Vietnam s'agreuja i els nord-americans viuen amb estupefacció l'assassinat del president Kennedy (1963). A Espanya, després de ser brutalment torturat, era afusellat Julián Grimau, dirigent comunista. Va ser la darrera víctima executada per la seva participació a la Guerra Civil espanyola i el seu afusellament va ser motiu de protestes en diferents països europeus. En aquests moments, Manuel Fraga Iribarne era el ministre d'Informació i Turisme (1962-1969) i el pare jesuïta Joan N. García-Nieto París estava ficat de ple en la creació de l'Institut d'Estudis Laborals (IEL) dins d'ESADE (Escola Superior d'Administració i Direcció d'Empreses).

Com a expert en relacions laborals, en Joan va participar a Ginebra en la Conferència Internacional del BIT (Bureau International du Travail) que es va celebrar entre l'agost i el setembre de 1964. Al diari *La Tribune de Genève* li va cridar l'atenció un jove amb sotana que participava en la Conferència i el va entrevistar. Era

l'any en el qual el règim franquista celebrava els "25 años de paz" i en Joan, amb una lúcida visió de futur, va declarar: «L'esperança d'Espanya són els seus joves [...]». «I aquest eminent jesuïta, professor de relacions laborals a Barcelona», escrivia el periodista, «creu que se subestima la intensitat europeïsta dels espanyols i preveu una nova evolució de les idees del seu país». El contrast entre la visió d'en Joan i la grisor de l'Espanya franquista és ben palesa.

La problemàtica de les relacions laborals, del món del treball i del sindicalisme van ser objecte d'estudi i de reflexió d'en Joan durant tota la seva vida adulta. A l'Institut d'Estudis Laborals, en Joan va comptar amb la col·laboració d'especialistes en el camp de la sociologia i de l'economia i, especialment, amb la del seu amic Alfons Carles Comín, amb qui va compartir opcions sindicals, polítiques i religioses. També van participar en aquest institut destacats militants obrers, alguns dels quals van ser acomiadats i van estar a la presó per la seva lluita sindical i política. L'IEL feia les funcions de cobertura legal i de realització d'importants estudis com "La participació dels treballadors en la gestió de l'empresa" (1970), o "La nueva Ley sindical. Análisis de una protesta" (1970). A l'IEL es van analitzar molts conflictes i lluites obreres dels anys seixanta i setanta, i disposa d'un dels millors arxius relacionats amb el món del treball i del moviment obrer.

Instal·lat al carrer Begònia del barri de Sant Ildefons de Cornellà de Llobregat, en Joan va desenvolupar una intensa activitat pastoral i militant col·laborant en la formació de les Comissions Obreres del Baix Llobregat. Els diumenges deia missa al cine Avenida amb força assistència de fidels que volien viure la fe de manera diferent de com es vivia en algunes parròquies. A més d'aquesta activitat pastoral i militant, també va impulsar la formació dels joves. Aprofitant la cobertura legal de l'ICESB (Institut Catòlic d'Estudis Socials de Barcelona), es va crear a la parròquia de Sant Miquel una delegació d'aquest institut on s'impartien classes d'economia, d'història del moviment obrer, de marxisme i de sindicalisme. El manual manuscrit que s'utilitzava va ser elaborat pel Joan el 1971: "Introducción al movimiento obrero. Historia, organización y lucha obrera". A la portada hi ha dos segells que posen de manifest les dificultats de fer formació social en plena dictadura franquista. Al primer hi ha escrit: "Escuela de Formación Social del Bajo Llobregat (Delegada de ICESB), Cornellà". Al segon: "Apuntes de clase. Uso interno". A les classes hi assistien joves de diferents ideologies i de sensibilitats socials i polítiques diverses i constituïen un fòrum de debat. Com escrivia en Joan a la introducció d'aquest manual, «tots els continguts poden sotmetre's a crítica». Es tractava, evidentment, de formar i no d'adoctrinar.

El fet de viure a Cornellà va posar en Joan en contacte directe amb treballadors procedents de les regions espanyoles menys desenvolupades, amb els quals no només va compartir militància sindical o política (des dels inicis va pertànyer a Comissions Obreres i a Bandera Roja, i després al PSUC i a ICV), sinó que també hi va establir una gran amistat. L'anada pels barris en Vespa, i després en un Citroën, per anar a reunions o a dinar a casa d'alguns dels seus amics li va permetre conèixer a fons la realitat del fet migratori, que va exposar en un dels seus escrits més emotius: "¡Yo te vi llegar!", que acaba amb un desig que avui té un profund significat: «Ni tú ni yo vamos a abandonar. Caminamos de nuevo juntos. Hasta siempre». En Joan era defensor de la integració, però no a qualsevol preu. La integració calia fer-la oferint propostes amb les quals es pogués identificar la població nouvinguda. En Joan feia seves les idees de l'historiador Josep Termes exposades a *Reflexions crítiques sobre la cultura catalana* (1983). Termes afirmava que «o es produeix la integració dels immigrants a Catalunya o Catalunya es desnacionalitza en una generació [...]. O es combat per la integració i la supervivència d'una Catalunya nacional, o es forma part de l'exèrcit d'ocupació». Res de formar part d'un exèrcit d'ocupació si et quedes en aquesta terra, escrivia en Joan, «con todos tus hermanos de lucha, con los nuevos hermanos de tus hijos, nacidos ya aquí. Otra familia. Otra tierra. Pero la lucha continua siendo la misma. No ha terminado». I de ben segur que devia afegir que cal afrontar el futur amb esperança.

El 1968 es va celebrar la Setmana de la Joventut a Cornellà. Durant una setmana es fan activitats entre les quals destaquen les conferències pronunciades per Joan N. García-Nieto i Alfons Carles Comín. Es fan recitals de música on intervenen Ovidi Montllor i Paco Ibáñez, entre altres. Els joves estan mobilitzats i estan compromesos amb l'objectiu de millorar les seves vides. Aspiren a canviar les coses que obstaculitzen la seva realització personal. Ells volen formar-se i tenir un treball digne. L'any següent, el 1969, i organitzat per l'IEL (Institut d'Estudis Laborals), es fa una enquesta als joves de Cornellà, el resultat de la qual donarà lloc al llibre *Juventud Obrera y conciencia de clase*, publicat per *Cuadernos para el Diálogo* l'any 1974 i del qual són autors Alfons Carles Comín i Joan N. García-Nieto.

A Espanya va arribar l'onada del maig del 68 francès i el règim no podia permetre cap tipus de manifestació en pro de les llibertats i de la democràcia i responia, com sempre, amb la repressió. Per això va decretar l'estat d'excepció en tot el territori de l'Estat espanyol el gener de 1969. En aquest gener, en Joan participava en una reunió amb amics creients i no creients a casa de la família Comín i va ser detingut amb totes les persones assistents. Dies després d'estar a comissaria, Comín va passar a la presó Model de Barcelona i en Joan, pel fet de ser sacerdot jesuïta, va ser traslladat a la comunitat dels jesuïtes de la Cova de Manresa, incomunicat i amb una estricta vigilància. Va ser una experiència dura i dolorosa perquè, durant un temps, en Joan va viure separat de la seva gent, molts dels quals eren de la Comunitat Cristiana de Cornellà acabada de formar-se i de la qual en Joan era l'impulsor. Les cartes que va escriure a la Comunitat durant la seva reclusió són conservades per alguns dels seus membres i posen de manifest el profund afecte que els unia: «Sé que os habéis acordado mucho de mí, y esto me ha confortado. Yo también. En quienes más pienso en estos días es en todos vosotros. Y no me avergüenza decir que los ojos se me empañan con frecuencia. Nos hemos llegado a querer como hermanos [...]».

Els primers anys de la dècada dels setanta es caracteritzen per una profunda crisi econòmica provocada per la crisi del petroli i uns símptomes inequívocs de la crisi del règim franquista. Fets com el Consell de Guerra de Burgos, el Proceso 1001 contra els dirigents espanyols de Comissions Obreres o l'assassinat de l'almirall Carrero Blanco, posen de manifest que el règim ha de fer ús de la repressió per mantenir-se en el poder i, també, la seva feblesa i vulnerabilitat. En aquests mateixos anys, la tasca d'en Joan en l'àmbit religiós es visualitza en la consolidació de la Comunitat Cristiana de Cornellà, en el moviment de Comunitats Cristianes Populares i en la creació de Cristians pel Socialisme, un moviment que, entre altres aspectes, volia normalitzar l'existència de cristians en els partits comunistes i comunistes al si de l'Església. No hi havia contradicció entre fe i marxisme. Aquesta va ser la lluita que van liderar en Joan i el seu amic Alfons Carles Comín. Una dècada després de la seva fundació, els militants de CPS es replantegen els seus objectius. A Espanya s'ha consolidat la democràcia però el sistema capitalista continua igual: condemnant una bona part de la humanitat a l'atur i la pobresa; i a l'Església bufen vents en contra de l'esperit del Concili Vaticà II. El papa polonès Joan Pau II es mostra bel·ligerant contra la Teologia d'Alliberament i altres moviments eclesials progressistes. La tasca fonamental de CPS, a partir d'aquests moments, tindrà com a base la solidaritat, que es concretarà a contribuir a la lluita pel repartiment del treball, dedicar una part dels salaris a la creació d'organitzacions que ajudin a pal·liar els efectes de la pobresa i l'exclusió social, fomentar la cultura de la pau i continuar la tasca evangèlica i eclesial com sempre va fer des dels seus inicis. Al document de CPS "Un proyecto mesiánico para una sociedad democrática" (1983) es deia: «Los grandes retos que se nos han manifestado en el análisis de la realidad [...] exigen de CPS unos planteamientos más audaces, más hondos. Deben reflejar la voluntad mesiánica y profética, capaz de poner en entredicho y en situación incómoda a ese dulce encanto del cristianismo tan bien recibido por la sociedad del bienestar y del bien vivir. Deben ser radicalmente coherentes con las exigencias que brotan de la pobreza, del paro, de la paz amenazada, de la democracia 'bloqueada' y de la crisis de valores».

Si és ben cert que l'arribada al poder del PSOE, el 1982, és un fet positiu per a la jove democràcia espanyola, el sistema capitalista es manté intacte i condemna una part de la població a viure en condicions socials i econòmiques difícils. L'atur i, especialment, l'atur juvenil era un fet que preocupava molt en Joan i per això va dedicar tots els seus esforços per pal·liar-ne els efectes contribuint a la creació d'Acció Solidària Contra l'Atur (ASCA) el 1981. Tanmateix, no es va conformar amb la creació d'aquesta organització solidària, sinó que va estudiar i reflexionar a fons sobre el que ell anomenava la societat del no treball, que hipotecava el futur de molts joves. Va escriure articles i va dictar conferències amb l'objectiu de crear consciència de la gravetat d'aquesta situació que afectava un cinquanta per cent de la població jove. En Joan denunciava aquesta situació i, a la vegada, feia propostes de solució que, a dia d'avui, estan plenament vigents: creació de noves ocupacions, repartiment del treball, creació d'una remuneració universal d'acord amb la riquesa social produïda. I afegia: «Cal canviar la cultura competitiva per la cultura de la solidaritat. El sindicalisme, a més de defensar els drets dels treballadors adults, s'ha de preocupar dels joves i dels aturats».

La firma del Tratado de Adhesión a la Comunidad Económica Europea el juny de 1985 i l'entrada efectiva d'Espanya a la CEE el gener de 1996, va acabar amb l'aïllament crònic d'Espanya i va tenir conseqüències positives, però també va tenir un alt cost social amb la reconversió industrial que va provocar situacions greus d'atur en diferents nuclis industrials del país. L'àrea social de Cristianisme i Justícia publica el llibre *La sociedad del Desempleo. Por un trabajo diferente* (1989), amb la participació d'en Joan i altres autors estudiosos d'aquesta temàtica. En un dels capítols en què en Joan escriu —concretament el titulat “Innovación tecnológica y costes sociales”— es diu: «[...] nos enfrentamos a un proceso que parece irreversible: la innovación tecnológica [...] que constituye un reto al que no se puede renunciar y puede suponer para la humanidad haberse colocado en el umbral de una nueva era de progreso y bienestar [...] la otra cara de la moneda: la introducción masiva e incontrolada de las nuevas tecnologías con el solo criterio de la rentabilidad, de la productividad y del beneficio rápido [...] a los que es preciso dar una respuesta ya desde ahora». Si es consulten els seus escrits i els continguts de les seves conferències, es podrà verificar que la major part del seu treball intel·lectual, fins al darrer dia de la seva vida, està dedicat a analitzar la realitat social i fer propostes viables encaminades a resoldre les situacions d'atur, pobresa i exclusió social.

La vaga general del 14 de desembre de 1988 (el 14 D) marca una fita en la història del moviment obrer. La vaga va ser convocada per les centrals sindicals Comissions Obreres i Unió General dels Treballadors per mostrar el seu rebuig al Plan de Empleo Juvenil que el govern presidit per Felipe González va presentar al Consell de Ministres dos mesos abans. Aquest pla abarotava l'acomiadament i introduïa reformes en la contractació dels joves que els perjudicava greument. Els treballadors estaven decebuts per la política econòmica del govern i van participar massivament en aquesta mobilització. La plaça de Catalunya de Cornellà era plena de treballadors i treballadores manifestant-se i en Joan s'hi va adreçar amb un to de veu ferm i pausat. «Avui es un dia històric», ens deia, «que assenta les arrels en el millor del moviment obrer. És un dia per recuperar l'esperança i reflexionar sobre els reptes que tenim davant i ser capaços de donar respostes constructives a la realitat social i econòmica tan complexa en què vivim». La seva intervenció era un míting i, a la vegada, una classe de formació social. Els sindicats no es van equivocar en triar-lo com a portaveu dels manifestants.

Sense deixar la seva col·laboració amb el sindicalisme i, més concretament, amb CCOO del Baix Llobregat, en Joan fixa l'atenció en la pobresa i l'exclusió social que pateix un bon nombre d'homes i de dones que han estat expulsats del mercat de treball o fins i tot que mai no han trobat una ocupació. Ell era el responsable de l'àrea social de Cristianisme i Justícia i, al núm. 20 de desembre de 1987 dels Quaderns que edita aquesta associació, escriu: «El Mercat portat a la pràctica, fins a les últimes conseqüències pel Thatcherisme, té com a objectiu mantenir satisfet un 70 % de la població, sabent que al 30 % restant se'ls condemna a la

pobresa i a l'exclusió social ¿Què cal fer per canviar aquesta situació?» Calia afavorir canvis en el model de creixement actual del capitalisme i organitzar mesures dràstiques de solidaritat, però, mentrestant, calia donar suport a iniciatives que ja actuaven per ajudar els col·lectius que patien les conseqüències d'un sistema econòmic i polític que els margina. En aquesta línia, no sorprèn que en Joan s'acostés, un bon dia de l'any 1985, al local ocupat per un grup de joves que pretenien organitzar-se per crear un projecte d'autoocupació. Era l'embrió del que, amb el temps, seria la Coordinadora Contra La Marginació, a la qual en Joan va donar suport fins al final de la seva vida. “Les persones són més importants que les coses” va ser i continua sent l'ideal que guiava les seves actuacions.

L'any 1989, malgrat que en Joan no era amic d'homenatges, va acceptar rebre la Medalla d'Or de la ciutat de Cornellà. L'església de Santa Maria d'aquesta ciutat es va omplir de gent per escoltar el discurs d'acceptació. Amb un to de veu serè i ferm va exposar les seves principals conviccions: identificar-se com a fill de Catalunya i, a la vegada, identificar-se amb tots els homes i les dones que havien vingut a Catalunya buscant una vida millor; no renunciar mai a la seva fe cristiana viscuda en la Comunitat Cristiana de Cornellà, al si dels moviments cristians de la comarca del Baix Llobregat i a CPS; continuar sent jesuïta amb vocació de lluitar per la justícia i, finalment, continuar sent sindicalista al si de Comissions Obreres i militant del PSUC, lluitant per un món més solidari juntament amb tots els homes i les dones d'esquerres.

Un any després, el 1990, es va crear la Fundació Utopia a iniciativa de diferents organitzacions i institucions de la comarca: les centrals sindicals de CCOO i UGT, els ajuntaments de Cornellà i de Sant Feliu, el Consell Comarcal del Baix Llobregat i el Centre d'Estudis Comarcals del Baix Llobregat. Una fundació que des del seu origen es va caracteritzar per ser plural i procurar la unitat del sindicalisme i de les forces polítiques d'esquerres. Durant el temps que en Joan va presidir la fundació, es van organitzar seminaris, conferències, taules rodones, etc. de diferents temàtiques, que posteriorment es van publicar. A títol d'exemple faré esment de la publicació *El futur es diu socialisme. La utopia necessària*. En aquesta publicació s'exposen els continguts de les conferències pronunciades per personalitats del món polític de les esquerres nacionals i internacionals i les intervencions dels participants de la taula rodona “El sindicalisme en el Socialisme del futur” Eduardo Rojo, Josep M. Álvarez i Josep Ll. López Bulla. Al pròleg d'aquest llibre, en Joan, una vegada més, ens mostra la seva visió de futur, el seu sentit profètic: «Fem una aposta pel futur malgrat la incertesa amb la qual albirem la situació global del món [...]. La creixent degradació del medi ambient, els persistents problemes de pobresa, d'exclusió social i d'atur, l'enfrontament Nord-Sud, la xenofòbia, la fam... [...]. Apostem per un futur democràtic perquè creiem en la capacitat de la dona i de l'home per donar respostes democràtiques i solidàries a la violència, a les desigualtats socials i als enfrontaments ètnics, racials, religiosos o filosòfics que avui dominen en tants indrets del planeta...»

A més d'aquest vessant d'estudi i debats, en Joan, amb l'assessorament de la seva germana María Carmen, va impulsar, en el marc de la Fundació Utopia, la creació d'un fons de fonts orals entrevistant militants obrers, homes i dones que van lluitar per defensar els drets dels treballadors durant la dictadura franquista. A la seva mort, el 1994, la seva germana va continuar aquesta tasca fent entrevistes i ampliant el fons. Quan la María Carmen va morir (1997), jo vaig entrevistar l'últim obrer, en Pere Caldes, que ens va deixar fa uns mesos. Tot aquest fons, juntament amb tot tipus de documents, escrits, publicacions, etc., que estaven custodiats a l'arxiu de la Fundació, van ser dipositats a l'Arxiu Comarcal del Baix Llobregat quan es va dissoldre la Fundació l'any 2022.

Moltes persones han escrit sobre la figura d'en Joan i s'han fet documentals on companys i amics han exposat el seu testimoni sobre el que en Joan va ser i va significar per a ells i per a la societat en general. Crec que va ser ell mateix el que millor es va definir. Va ser escollit per fer el pregó de les festes del Corpus de Cornellà

al juny de 1994 i va dir això: «Vull, tanmateix, que tingueu present, de bell antuvi, que heu escollit un pregoner que no és ni un poeta, ni un trobador, ni un polític, ni un sindicalista, ni un escriptor famós, ni un místic... Potser si que vull ser una mica de tot... i no tinc vergonya de dir-ho, però en to menor. [...] M'he esforçat sempre per ser un home fidel al meu poble, que estima de veritat Cornellà, capaç de somniar i de lluitar, i que ha cregut en la utopia, en tot allò que encara no existeix, però que sí que pot i ha d'existir».

Ara, gairebé, tres dècades després que ens deixés, em sento totalment identificat amb el que va sentir i va pensar quan va estar a l'Abbayé d'En Calcat el 9 de juliol de 1994: «Una de las cosas que estoy descubriendo con más insistencia es que hay muchas más cosas buenas que malas. A pesar de lo que algunos dicen, hay mucha solidaridad y ganas de encontrar sentido a la vida...» Els que hem tingut el privilegi de compartir part de la seva vida, de les seves conviccions socials i polítiques i de la seva fe, ens sentim compromesos a continuar lluitant amb esperança per un món més just i solidari.